

TRITONIC

Bianca Mitu
Politică și reality show

We know
books

Copyright © Bianca Mitu
Copyright © TRITONIC 2013 pentru ediția prezentă.

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Valentina Marinescu, Universitatea din București.
Conf. univ. dr. Mihai Milca, Școala Națională de Studii Politice și
Administrative.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzilor nr. 5, București
e-mail: editura@tritonnic.ro
www.tritonnic.ro

EDITAT CU SPRIJINUL MINISTERULUI EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MITU, BIANCA

Politică și reality show / Bianca Mitu
Tritonic, 2013
ISBN: 978-606-8571-12-6

Coperta: ALEXANDRA BARDAN
Redactor: BOGDAN HRIB
Tehnoredactor: DAN MUȘA
Comanda nr. 54 / decembrie 2013
Bun de tipar: decembrie 2013
Tipărit în România

Tiraj: 500 exemplare
Preț: 23 lei

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul
scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii
dreptului de autor.

Bianca Mitu

POLITICĂ ȘI REALITY SHOW

t...
TRITONIC

Bianca Marina Mitu (bianca.mitu82@gmail.com) s-a născut la București în 1982, este absolventă a Facultății de Litere din București (2007), a Facultății de Drept și Administrație Publică (2008) și a unui master în media și comunicare (2009). Din 2009 a urmat cursurile Școlii Doctorale în Științe ale Comunicării, Universitatea din București și în 2012 a obținut titlul de doctor în Științele Comunicării cu teza "Media și construcția societății civile postcomuniste – termeni și condiții ale implicării civice online", primul studiu realizat în România despre implicarea civică și politică online a românilor. Între 2001-2006 a activat în Învățământul Preuniversitar. Până în 2011, a fost director general al școlii de televiziune *Talent Media School*, a organizat evenimente media și a coordonat cursuri de redactare și prezentare de știri, realizare de interviuri și reportaje TV, producție TV, alături de jurnaliști cunoscuți, printre care: Cristina Țopescu, Gheorghe Preda, Oreste Teodorescu, Raluca Tache, Sanda Nicola, Gabriel Coveșeanu, și alții. Din 2009 lucrează în Învățământul Universitar. În perioada iunie - decembrie 2011 a avut bursă de cercetare ca Visiting Scholar la Londra, Communication and Media Research Institute, University of Westminster. Din iunie 2013 este director al Centrului de Cercetare în Media și Comunicare (www.ccmrc.eu). Din martie 2013 este expert comunicare/ manager de proiect la Institutul Cultural Român. A avut numeroase participări la conferințe naționale și internaționale. A publicat numeroase studii în reviste și volume colective din țară și străinătate, printre care: *From Online "Liking" to Offline "Acting": Young Citizens, Social Memory and Social Media*, în *Journal of Journalism and Mass Communication*, Chicago, USA; *Social Media and Citizenship Education in Web 2.0 - New Perspectives for Education: The Social Media Revolution*, AVM Verlag, Munchen, Germania. Este membru în organizații internaționale de prestigiu (IAMCR, ECREA, UK Social Policy Association) și în comitetul de redacție al revistelor de specialitate *International Journal of Communication and Health*, *International Journal Interpersona*, *Journal of Journalism and Mass Communication*, USA și *International Journal Modern Behavioral Science*, USA.

Cuprins

Introducere	7
Scopul și structura cărții	9
CAPITOLUL I	
POLITICĂ, CETĂȚENIE ȘI CULTURĂ POPULARĂ	13
1.1. Politică, statutul de cetățean și cultura	13
1.2. Politică și cultură populară	17
1.3. Cultura populară și statutul de cetățean	22
CAPITOLUL II	
JURGEN HABERMAS ȘI TEORIA SFEREI PUBLICE	29
2.1. Definierea conceptului de <i>sferă publică</i>	29
2.2. Sfera publică în opera lui Jurgen Habermas	34
2.3. Critici și evaluări ale modelului habermasian de sferă publică	44
2.4. Sfera publică mediatică	51
2.5. Sfera publică în contemporaneitate	54
2.6. Sfera publică europeană / Sfera publică globală	57
CAPITOLUL III	
DIVERTISMENT ȘI SFERA PUBLICĂ	65
3.1. Sfera publică și divertismentul	65

3.2. Sfera publică populară	67
3.3. Divertisment TV și politica spectacol în România postcomunistă	72
3.4. Divertismentul TV și cunoștințele politice	79
CAPITOLUL IV	
REALITY TV ȘI IMPLICAREA POLITICĂ	85
4.1. Importanța și beneficiile implicării politice	85
4.2. Programele de tip reality TV și problema definițiilor	91
4.3. Reality TV în România	98
4.4. Reality TV- O nouă formă de cetățenie?	102
Concluzii	111
Bibliografie	117

Introducere

Relatările despre apatia civică și neimplicarea politică a cetățenilor au devenit din ce în ce mai frecvente și în România. Fie că este vorba despre participarea scăzută la alegeri, despre scăderea numărului de membri ai partidelor, despre neîncrederea în guvern sau disprețul față de politicieni, a fost avansată ipoteza conform căreia sistemele democratice contemporane se confruntă cu o acută criză de participare pe termen lung (Pattie, Seyd, Whiteley, 2004). Cauzele care se află la baza acestui fenomen și simptomele apatiei politice i-au preocupat în ultimele decenii pe cercetătorii din domeniul științelor sociale pentru că „absența la vot este o problemă serioasă într-o democrație” (Lazarsfeld, Berelson, Gaudet, 2004: 85). Media, și în special televiziunea și internetul au deținut un loc vizibil în aceste discuții privind starea democrației sau a participării politice. Șubrezirea instituțiilor tradiționale ale statului și a agenților socializării în contextul modernității târzii este acompaniată de ascensiunea politicii centrate pe anumite probleme, de accentul pus pe identitatea individuală, de fuziunea dintre discursul politic și cultura populară și de complexitatea crescută a politicii publice. Toate aceste schimbări creează probleme semnificative pentru implicarea politică și dezvoltarea sănătoasă și stabilă a democrației.

În acest context analiza relației dintre divertisment, politică și cetățenie pare foarte importantă, deși în ciuda interesului public

CAPITOLUL I

POLITICĂ, CETĂȚENIE ȘI CULTURĂ POPULARĂ

1. 1. Politica, statutul de cetățean și cultura

Oamenii de știință consideră, adesea, cultura populară ca fiind incompatibilă cu statutul de cetățean și chiar irelevantă pentru noțiunea de cetățean. În schimb, unii cercetători au tendința de a acorda un loc privilegiat ideii potrivit căreia emisiunile de știri și emisiunile care prezintă teme de actualitate, joacă un rol-cheie în democrație, pentru că acestea oferă telespectatorilor instrumentele necesare pentru a acționa în calitate de cetățeni. Conform acestor cercetători (Norris, 2000, Parry et al., 1992; Hadenius, 2001), statutul de cetățean este definit având ca bază definiția tradițională a politicii. Prin urmare, statutul de cetățean este măsurat după indicatori tradiționali, cum ar fi: prezența la vot, interesul față de chestiunile politice și cunoștințele politice deținute sau nivelul perceput de eficiență politică (Norris, 2000). Aceste măsurători ale cetățeniei sunt legate de ideea potrivit căreia cetățenii se implică politic atunci când încearcă să exercite un anumit nivel de influență asupra instituțiilor politice ale statului (Parry et al., 1992; Hadenius, 2001). Din această perspectivă, mass media creează o punte de legătură între cetățeni și instituțiile statului, prin faptul că îi informează, îi reprezintă și, de multe ori, chiar acționează în numele cetățenilor.

Conform opiniei acestor cercetători, acesta este modul în care mass media contribuie la afirmarea statutului de cetățean în societățile contemporane.

Toate aceste studii ne determină să ne întrebăm care este rolul jucat de cultura populară în relație cu statutul de cetățean? Cum anume poate ajuta redefinirea politicii la crearea unei legături între cultura populară și statutul de cetățean? Răspunsul la aceste întrebări se găsește, parțial, în abordarea culturală a statutului de cetățean. Cultura ar trebui privită și analizată ca a patra dimensiune a statutului de cetățean, pe lângă cele trei dimensiuni evidențiate de Marshall (1950): civică, politică și socială. De exemplu, Murdoch (1999: 11- 12) susține că, pentru a obține statutul complet de cetățean, cetățenii trebuie să „aceseze resursele și competențele relevante simbolic și să le folosească în mod eficient”. Conform lui Murdoch, un asemenea acces și o asemenea competență sunt garantate printr-un set de drepturi culturale: dreptul la informație, dreptul la experiență, dreptul la cunoaștere și dreptul la participare.

Prin câștigarea drepturilor culturale, cetățenii dobândesc puterea de a înțelege ce este și ce implică statutul de cetățean. De exemplu, conform lui Stevenson (2003), a înțelege modul în care cultura are impact asupra statutului de cetățean înseamnă raportarea la „o noțiune critică de societate civilă” (2003: 2). Autorul remarcă faptul că distincția dintre cetățeni și non-cetățeni este bazată în mod tradițional pe „definiții abstracte despre cine să fie inclus și cine să fie exclus din comunitatea politică” (2003: 5). Și totuși, a avea un statut de apartenență la o comunitate bine definită și a avea drepturi și obligații implică un nivel de putere care „nu este bazat exclusiv pe dimensiuni materiale, ci și pe capacitatea de a pune sub semnul întrebării și a dezbate problemele politice” (2003: 5). Pentru Stevenson, această înțelegere nu are legătură doar cu „structurile formale ale puterii administrative” (2003: 5), ci se referă și la mo-

durile în care ajung să fie construite concepțiile politice ale „oamenilor obișnuiți” (2003: 5). Așadar, a accepta opinia celorlalți și a interpreta lumea din jurul nostru sunt stări și acțiuni care pot fi încadrate în statutul de cetățean cultural. În viziunea lui Stevenson, statutul de cetățean cultural leagă „relațiile sociale intime cu disputele pe tema drepturilor omului” (2003: 124, 125) prin mass media. Deci drepturile culturale susțin statutul de cetățean pentru că acestea conferă putere cetățenilor și, prin acest fapt, le oferă premisele necesare participării politice. Pentru unii cercetători, o asemenea participare implică un proces de reinterpretare și, adesea, o subversiune a relațiilor de putere tradiționale. De exemplu, în cartea *Culture and Citizenship*, Everitt (2001) analizează modurile în care „arta ajută la promovarea statutului de cetățean activ” (2001: 64). Autorul remarcă faptul că o înțelegere tradițională a statutului de cetățean activ are legătură cu „participarea cetățenilor la actul de guvernare” (2001: 65). Deci a vota, a participa la demonstrații sau a avea o funcție politică sunt, toate, acte ce țin de cultura statutului de cetățean. Totuși, Everitt susține că „o abordare participativă a practicii artistice” ajută, de asemenea, la promovarea „unei societăți civile viguroase” și a statutului de cetățean activ (2001: 66, 67). Lucrul acesta se întâmplă din cauză că, așa cum argumentează autorul, „arta oferă un mijloc unic de a recunoaște, testa, explora, răsturna și sărbători prezumțiile culturale” (2001: 72). Deci atât artiștii artelor, cât și cetățenii, fie singuri, fie în grupuri, pot fi „o componentă vitală a unei societăți civile pline de viață”, prin cultivarea intereselor lor „cu un altruism binevoitor” (2001: 67). Pentru Everitt, participarea la societatea civilă prin intermediul artei este o cerință fundamentală pentru o cultură a statutului de cetățean, pe care statul ar trebui să o promoveze (2001: 70). Everitt susține că acest lucru „îi va instrui pe oamenii zilei de mâine în așa fel încât să reacționeze constructiv la schimbare” (2001: 71). În final, Everitt

consideră că deși „arta, în definiția sa mai largă, nu poate face prea multe pentru a promova statutul de cetățean activ, [...] ea are totuși un rol important în stimularea unei societăți civile înfloritoare” (2001: 72).

Conceptul de societate civilă a căpătat o importanță deosebită mai ales din cauza asociațiilor independente create de mișcările democratice populare din Europa Centrală și de Est. Aceste asociații au jucat un rol important în accelerarea proceselor care au contribuit la înlăturarea regimului comunist. Dezbaterile privind societatea civilă au loc astăzi atât la nivel național, cât și la nivel european și global. România nu face excepție de la fenomenul reînvierii interesului pentru societatea civilă. Politicienii români fac în mod regulat referire la societatea civilă, prezentând-o ca pe o resursă valoroasă pentru democrație, ca pe o instituție care are nevoie de reafirmare. Așadar, societatea civilă este unul dintre acele concepte interdisciplinare față de care interesul a reînviat brusc. Numeroși autori au observat că de-a lungul anilor '80 și la începutul anilor '90 a avut loc o „renaștere” a conceptului de societate civilă (Keane, 1988: 1; Cohen, Arato, 1992: 29).

Pentru Green, avantajele oferite de o societate civilă sănătoasă contribuie la dezvoltarea unor calități deosebite, precum: „un caracter bun, onestitate, simțul datoriei, sacrificiul de sine, onoare, a te pune în serviciul altora, autodisciplină, toleranță, respect, dreptate, autoperfecționare, încredere, comportament civilizată, tărie morală, curaj, integritate, sânguință, patriotism, respect pentru ceilalți, cumpătare” (Green, 1993: viii). Pentru Fukuyama toate instituțiile societății civile au un rol important în socializarea indivizilor, determinându-i să accepte normele și valorile organizației din care fac parte și chiar ale națiunii din care fac parte. Teoria lui Fukuyama este focalizată în jurul ideii potrivit căreia la baza succesului economic se află *cultura*. Autorul evidențiază în lucrările

sale rolul pe care capitalul social îl are în construirea încrederii, a comunității și a implicării sociale. Fukuyama definește capitalul social drept capacitate „care se naște din prevalența încrederii într-o societate sau în anumite părți ale societății (...) capitalul social cere intrarea în obișnuință a normelor morale ale comunității și dobândirea unor virtuți precum loialitatea, onestitatea și responsabilitatea” (Fukuyama, 1995: 26).

Murdoch (1999), Stevenson (2003) și Everitt (2001) contribuie la înțelegerea rolului pe care cultura îl joacă în relație cu statutul de cetățean. Cei trei autori stabilesc trei moduri principale în care cultura se intersectează cu statutul de cetățean. În primul rând, autorii evidențiază cât de importantă este experiența „de fiecare zi” a oamenilor obișnuiți pentru definirea statutului de cetățean. În al doilea rând, atrag atenția asupra modului în care drepturile culturale le conferă cetățenilor puterea de a înțelege și de a își asuma statutul de cetățean. În al treilea rând, stabilesc o relație directă între textele culturale și resursele simbolice și modurile în care cetățenii se folosesc de ele. Conform acestor cercetători, aceste texte și resurse ar trebui utilizate pentru a stimula implicarea politică a cetățenilor. Această viziune rezonază cu modul în care sociologia politică abordează studiul culturii ca știință politică (Nash, 2000).

1.2. Politică și cultură populară

Rolul culturii populare în relație cu politica a fost, în mod egal, celebrat și criticat de-a lungul timpului. Atât laudele, cât și criticile pornesc de la următoarele întrebări: care este rolul mass mediei în democrație și care ar trebui să fie, de fapt, acest rol? Ferree et al. (2002) susțin că, pentru a înțelege legătura dintre politică și mass media, trebuie să ne îndreptăm atenția spre teoria democratică.

Autorii folosesc patru modele de democrație (reprezentativă liberală, participativ-liberală, discursivă și constructivistă) pentru a explica modul în care fiecare perspectivă teoretică stabilește criterii prescriptive – sau bazate pe cutumă – pentru a evalua rolul mass mediei în democrație.

Ferree et al. remarcă faptul că fiecare perspectivă se referă la identificarea unei „ierarhii de valori” cu privire la *cine* ar trebui să vorbească, *care* ar trebui să fie conținutul ideal al discursului, *cum* ar trebui să se exprime actorii și care ar trebui să fie *rezultatul* discursului – în relație cu luarea deciziilor politice (2002: 315, 316).

Primul model, bazat pe teoria liberalismului reprezentativ, se concentrează pe întrebarea „*cine* ar trebui să vorbească”. Prioritatea acestei abordări, conform Ferree et al. (2002: 290-295) este să se asigure că **experții** (precum partidele politice, oficialii și reprezentanții – cu alte cuvinte, elita politică și culturală; 2002: 291) sunt cei care le oferă cetățenilor informațiile de care au nevoie pentru a lua o decizie pertinentă în urnele de votare. Atunci când mass media încurajează transparența, facilitează discursul public prin reprezentarea proporțională a intereselor majorității populației și asigură „piața liberă a ideilor” (2002: 293), doar atunci mass media servește democrația.

Teoria liberalismului participativ este cel de-al doilea model democratic pe care Ferree et al. (2002: 295-299) îl identifică. Preocuparea-cheie în acest model este **conținutul** dezbaterii publice, care ar trebui să le confere cetățenilor putere, prin facilitarea unei sfere publice diverse și atotcuprinzătoare. Conform acestei perspective, deliberarea publică în mass media presupune un anumit nivel de participare politică. Dacă media încurajează incluziunea populației, care la rândul ei favorizează conferirea de putere către publicul larg, atunci media își îndeplinește corect rolul pe care ar trebui să-l aibă într-o democrație sănătoasă.

Teoria discursivă, pentru Ferree et al. (2002: 300-306), se concentrează pe **stilul discursului** și plasează o valoare normativă în modul în care dezbaterile se desfășoară în mass media. La fel ca în cazul tradiției liberalismului participativ, teoria discursivă susține și promovează incluziunea populară cu scopul de a facilita „atitudinea ce favorizează deliberarea” (2002: 302). Aici, „politețea” (2002: 306), respectul reciproc (2002: 303) și includerea „actorilor de la periferie” (2002: 300) facilitează „dialogul activ” (2002: 306) și deliberarea. Conform acestei perspective, dacă mass media aderă la aceste criterii stilistice, atunci mass media servește corect democrația.

În final, teoria constructivistă, pe care se bazează cel de-al patrulea model de democrație expus de Ferree et al. (2002: 306-315), se concentrează pe **rezultatul** pe care ar trebui să-l aibă discursul public. Acest model pune accent pe faptul că mass media ar trebui să ducă mai departe „procesul de construire a unei comunități discursive care permite servirea unei întregi diversități de credințe și valori” (2002: 315). Aceasta înseamnă, pentru constructiviști, că incluziunea populară este un scop ce trebuie urmărit și atins, pentru a facilita conferirea de putere și recunoașterea voinței populare. Prin faptul că îi transformă pe oamenii obișnuiți în producători activi de discurs public prin relatări ale vieții lor de zi cu zi, constructivismul pune sub semnul întrebării granițele dintre public și privat și, în felul acesta, extinde înțelegerea a ceea ce este considerat a fi politic.

Ferree et al. (2002) susțin că, pentru a ne gândi la rolul mass mediei în democrație, trebuie să reflectăm la o anumită perspectivă teoretică din care sunt puse întrebările normative. Această analiză sugerează că atât perspectivele teoretice, cât și întrebările normative, derivă dintr-o anumită înțelegere a politicii. În loc să înțelegem politica drept studiul structurii și proceselor de guvernare și ale

partidelor, ar trebui să adoptăm o definiție mai flexibilă a politicii ca proces și concept-cluster (Conolly, 1993; Hay, 2002; Leftwich, 2004).

Procesul de redefinire a teoriei democrației mai are o componentă, respectiv reconsiderarea conceptualizării moderne a statutului de cetățean. De-a lungul procesului de formare a statelor moderne, obținerea drepturilor civile și politice a devenit sinonimă cu instaurarea suveranității populare. Statutul de a fi membru cu drepturi depline în comunitatea politică a survenit mai târziu, odată cu dezvoltarea cetățeniei politice și apariția votului universal (Held, 1995: 67). Eforturile depuse de-a lungul timpului pentru atingerea statutului de cetățean cu drepturi și îndatoriri au fost ghidate în principal de speranțele indivizilor de a acționa împotriva dorinței și puterii statului de a „modela și constrânge alegerile oamenilor în mod arbitrar” (Held, 1995: 71). Statutul modern de cetățean a ajuns să fie văzut ca un concept care include un aspect juridic, un grup de roluri specifice și un ansamblu de calități morale (Leca, 1992: 17-18). Jean Leca indică faptul că statutul de cetățean nu ar trebui văzut doar ca un conglomerat de interese, ci și ca „o resursă ce permite celor lipsiți de putere socială să capete o competență politică mai mare și să își apere interesele mai eficient” (Leca, 1992: 20).

Dimensiunea și complexitatea societăților moderne, precum și efectele procesului de globalizare, reduc șansele cetățenilor și posibilitățile realiste de implicare directă în politică. Democrația formală, conform teoriei propuse de Robert Dahl, include „controlul asupra guvernului și oficialilor aleși”, „alegeri libere și regulate”, „a lupta pentru dreptul tuturor adulților de a vota și a candida pentru posturi care pot fi ocupate prin alegeri”, „libertate de expresie”, „acces la surse alternative de informare” și „dreptul de a forma asociații și organizații relativ independente” (Dahl, 1982: 6, 10-11).

În contextul contemporan în care cetățenii nu percep întotdeauna „binele comun” sau în care apatia și dezamăgirea față de politică sunt de obicei reflectate în procesul electoral, procedurile reprezentative au tendința de a satisface mai degrabă nevoile unei minorități decât să reprezinte interesele majorității. Impasul democrației moderne nu este un fenomen asociat exclusiv cu țările aflate în tranziția postcomunistă. Accentul ar trebui pus așadar pe *participare* și nu doar pe *reprezentare*. Faptul că semnificația procesului electoral a fost știrbită în ultimii ani reprezintă scăderea importanței democrației reprezentative în ochii unui procent considerabil din populație. Acest aspect poate fi considerat un indicator al stării generale de dezamăgire față de politică, un sentiment de neputință, o conștientizare a faptului că statele, atât la nivel național, cât și internațional, vor delibera indiferent de consimțământul societății, al cetățenilor. Dar preocuparea teoretică pentru asemenea probleme nu este, în niciun caz, nouă. Tocqueville a fost printre primii care au observat și consemnat defectele conceptului de democrație reprezentativă. Autorul a condamnat politica bazată pe votul majorității, din cauza „obtuzității”, „imaturității psihologice și asprimii” majorității însăși. Autorul consideră majoritatea ca fiind „mioapă și incapabilă să formuleze obiective pe termen lung. Când face planuri, nu se ține de ele. Este incapabilă să acționeze într-o manieră regulată și metodică” (Holmes, 1993: 27-29). Defectele practicii democratice sau ale tiraniei majorității sunt probleme reale și existente în orice sistem democratic modern. Tocqueville aprecia participarea politică susținând că efectele sale benefice „asupra individului cântăresc, de departe, mai greu decât defectele guvernării pe baze majoritare” (Holmes, 1993: 39). Defectele practicii democratice sau ale tiraniei majorității sunt probleme reale și existente în orice sistem democratic modern.

1.3. Cultura populară și statutul de cetățean

Există cercetători care ocolesc în studiile lor stratul ideologic atribuit culturii populare și privesc cultura populară drept o formă de activitate politică. Acești cercetători critică teoria conform căreia mass media ar reprezenta un monolit din punct de vedere ideologic și susțin că publicurile au puterea de a contracara hegemonia, prin cultura populară. De exemplu, fiind preocupat de investigarea modului în care ideile și valorile politice sunt comunicate prin cultura populată, John Street introduce argumentul potrivit căruia, în loc să fie văzută drept manipulare sau reflectare a politicii, cultura populară ar trebui înțeleasă ca „fiind o parte a politicii noastre” (1997: 3, 4). În cartea *Politics and Popular Culture* (1977), Street este interesat să afle „modul în care cultura populară devine – prin utilizările care i se atribuie și prin judecățile de valoare făcute prin intermediul ei – o formă de activitate politică” (1997: 5, 6). Legătura dintre cele două poate fi găsită, din punctul de vedere al lui Street, în „modul în care [...] plăcerile (oferite de cultura populară) sunt legate de gândurile și acțiunile politice” (1997: 9). Așadar, prin oferirea unor anumite imagini ale identității, cultura populară devine „angrenată în politică, în special în politica statutului de cetățean, în dreptul la apartenență și la a fi recunoscut” (1997: 11, 12). Street folosește drept studiu de caz muzica populară și adoptă o definiție largă a politicii, respectiv „ciocnirea dintre idei, identități și interese, pe de o parte, și distribuția resurselor și recompenselor, pe de altă parte” (1977: 26). Tipul de politică de care este preocupat Street se referă la „multele dimensiuni ale interacțiunilor sociale – începând de la medierea rolului instituțiilor și exprimarea idealurilor, până la relația dintre interese și identități” (1997: 42). Pentru Street „consumul și producția de cultură populară este un act politic” în sine (1997: 420).

Liesbet van Zoonen propune forme de participare mai puțin tradiționale și trece dincolo de comunitatea restricționată a telespectatorilor „noi televizuni politice” (Jones, 2005). Autoarea este interesată să afle modurile în care cultura populară îi ajută pe telespectatori să joace rolurile ce țin de statutul de cetățean. În cartea *Popular Culture as Political Communication* (2000), van Zoonen consideră că, cultura populară funcționează ca o practică politică pe care „grupurile sau indivizii care sunt excluși din canalele tradiționale sociale și politice o folosesc drept mijloc de exprimare politică” (2000: 13). Autoarea remarcă modul în care talk-show-urile și radio-ul, în special, „îndeplinesc funcția de a da voce celor care, altfel, sunt neauziți” (2000: 13), precum femeile, minoritățile etnice, clasa muncitoare și mișcările sociale.

În altă carte, *Politics in the Entertainment Society* (2003), van Zoonen explică în ce mod participarea publicului la practicile media contează și în ce măsură pot fi luate în calcul drept implicări politice.

În primul rând, autoarea arată modul în care „grupurile de fani sunt formațiuni sociale care sunt echivalente structural cu grupurile de alegători politici” (2003: 6). Van Zoonen susține că, dat fiind declinul numărului membrilor din partide și gradului de identificare cu un partid sau altul, precum și numărul în creștere de votanți „flotanți”, partidele și politicienii trebuie să se bazeze mai degrabă pe atracție și performanță decât pe tradiționala aliniere socială și culturală (2003: 7). În viziunea lui van Zoonen, acest lucru este asemănător cu modul în care se formează și cresc rapid comunitățile de fani.

În al doilea rând, van Zoonen arată că atât partidele, cât și comunitățile de fani „se folosesc de și pretuiesc repertorii similare de activități” (2003: 6). Autoarea remarcă faptul că „fanii au o investiție individuală intensă în text, ei participă la discuții comune